

כיפת הזהב בגן הבהאים אינה במקור מקדש אלא קבר של מייסד הכת.

תולדות

המקור מוסלמי שיעי.

1844 בפרס מפיצים רעיון של בשורה חדשה, עולם טוב, שוויון בין גברים לנשים ושוויון לבני האדם, עזרה הדדית וכו'. סייד עלי מוחמד (1819-1850) הבאב = "המבשר" משירז, מנבא שיגיע נביא אחריו ויפיץ דת חדשה. בשלוש שנים נאספים 3000 מאמינים. ולפי נוסח אחר נאספו עשרים אלף מאמינים. הרעיונות מנוגדים, כמובן, לשלטון המוסלמי דאז. הוא נכלא בצינוק וכעבור 3 שנים ב-1850 השלטון עורף את ראשו של ה"באב". לפי הסיפור ירו בו 750 יורים ולא מת, ואח"כ ירו בו עוד 750 יורים והוא מת וגופתו נזרקה. תלמידיו אספוה והסתובבו עם עצמותיו עד 1909, כשנקבר בישראל, בכיפת הזהב (60 שנה לאחר מותו).

1863 - אחריו קם בטיבריז צעיר, נסיך בן משפחת אצולה (סעייד מירזה עלי חוסיין), ותלמידו של הבאב, תופעה פנומנית, מקורב לשח, מעין "פותר חלומות". הוא מקבל הכרה, מכריז שהוא הנביא עליו דיבר ה"באב". מטיף לאוניברסליות ולביטול מחיצות בין דתות ועמים: "העולם ארץ אחת ובני האדם אזרחיה". הוא נקרא "בהא עולא" = זוהר האל (ומכאן שם העדה בהאים). קורא להתלכדות ולביטול דעות קדומות. היו לו 18 תלמידים.

פירושי מילים: מירזה = אדון. באב = שער, דלת. בינו לבין אחיו, מירזה סובחי, מתעורר ריב על הנבואה בפרס. הם הוגלו ע"י השלטונות לבגדד, לקונסטנטינופול ומשם האחד לקפריסין והשני לישראל, קצה האימפריה העותמנית.

1868 - הבהא עולא מגיע לכלא עכו וחי במצודה - כותב 100 ספרים של הדת בחרוזים, משתית את דתו על הטבע והמדעים. כשהבהא זקן הוא עובר לגור בוילה ליד עכו (בהאג'י) ושם נפטר. 24 שנים הוא חי בעכו. הוא קבע מקומות קדושים בישראל אך הקהילות, בעיקרון, מפוזרות ברחבי העולם. הוא צפה בעיות אם תהיה קהילה מרכזית: "כל העולם קהילה אחת ובני האדם אזרחיה". בהא עולא מופיע לפעמים כאל או כנביא.

עבדול בהא - בנו, מצטווה לרכוש את מדרון הכרמל ולקבור שם את אבותיו. הכרמל עזוב. המדרון נרכש מהטמפלרים הגרמנים.

הוא מתחיל את הקמת הגנים ועושה את הטרסה של המקדש. מקימים מקום לקבורת הבאב וב-1909 קוברים אותו בכרמל. הבהא עולא נשאר קבור בעכו, ואילו השניים האחרים בכרמל. 1921 - נפטר עבדול בהא ונקבר גם כן בכרמל ליד הבאב.

שוגי אפנדי, בנו של עבדול בהא מעביר את השלטון מהשושלת המשפחתית למועצה נבחרת.

1950 - מרחיבים את המקום: $\frac{3}{4}$ מיליון \$ לבניית מבנה משייש ו-12 אלף עלי זהב שעברו זיגוג בהולנד ומצפים את הכיפה. היא עשויה זכוכית טבולה ב"מי זהב", להבדיל מכיפת הזהב בירושלים.

סמלים, טקסים ולוח השנה

הבהאים מתפשטים בעולם. מכריזים שהם דת ללא פולחן. יש להם סמל אחד שמסמל איחוד הדתות ושני כוכבים המסמלים את הנביאים: שלושה קווים מאונכים המסמלים את האנושות, האל ושני הנביאים ועליהם קו מאוזן המסמל את רוח הקודש המאחדת את כולם. בתוך כוכב בעל 9 פינות יש מילים בבהאית שמפארות את הבאב.

בהאים מתפללים לבד. פונים לכיוון עכו, שם המקום הקדוש ביותר לבהאים. התפילה היא לאלוהים ולבהא עולא. כיפת הזהב בחיפה - המקום השני בקדושתו. אין ירארכיה דתית, כל אחד יכול לבוא ולהתפלל. מספר התפילות ביום 1 - 3. עליה לרגל, לפחות פעם בחיים. צום - פעם בשנה.

בכל יבשת בעולם יש מבנה עם כיפה וגנים. לכל הקישוטים בגן אין משמעות דתית, פרט לרעיון שהטבע הוא הבסיס.

קיימים 3 טקסים בחיי אדם:

1. נתינת השם (אפשר גם ברית מילה).
 2. הנישואין
 3. קבורה (בתוך 24 שעות מרגע מותו וברדיוס של עד 100 מטר).
- אין לבהאים יום מנוחה קבוע, אלא הם מאמצים את זה של המדינה.

מספרים מקודשים: 9 ו-19.

9 הוא הספרה האחרונה והגדולה מבין הספרות (העשרוניות) ולכן הוא מקודש, כי הבהאים מאמינים בשלמות.

19 מורכב מצירוף 18 התלמידים של הבהא ביחד עם הבהא-עולא.

9 פסוקים מספרי הבהא-עולא הפכו לתפילה.

לבתי התפילה יש 9 כניסות.

בגן הבהאים בחיפה יש 9 מדרגות גנים מעל לכיפת הזהב ו-9 מדרגות מתחת לכיפה. ביחד עם מפלס המקדש מקבלים שוב 19.

הכוכבים בגנים הם בעלי 9 צלעות, בכוונה, כדי לא לכפות אלמנט דתי על המבקר בגן. (לכוכב המוסלמי 5 צלעות וליהודי, במגן דוד - 6).

השנה בת 19 חודשים של 19 ימים בחודש (בשנה 361). נותרו 4 ימים: 2 בתחילת השנה ו-2 בסופה.

בכל חודש היום הראשון הוא חג (מ-7 בבוקר עד המחרת).

23.5 – יום הולדתו של הבהא עולא.

21.3 – יום תחילת השנה (יום השוויון). יש 5 ימי חג לפני הצום. מתאים לדת הקשורה לטבע ולמדע.

יש **חודש אחד של צום** (בדומה לרמדאן של המוסלמים, מזריחה ועד השקיעה, אלא שלבהאים הצום הוא 19 יום, כאורך החודש, מ-2.3 עד 21.3). הצום חל בחודש האחרון ומהווה הכנה רוחנית לקראת השנה החדשה, "נאו-רוז". בימי החג של תחילת השנה שרים ומתפללים. יש בשנה תשעה ימי חג קדושים שבהם לא עובדים.

אין הגבלות בסוגי מזון אבל אסורים סמים ואלכוהול.

הקהילה מממנת עליה לרגל למקדשים של הבהאים בישראל, למי שזקוק.

השפה המקשרת היא אנגלית.

מומלץ ללמוד פרסית או ערבית להשלמה.

הדת תורגמה ל-800 שפות. יש כ-5 מיליון מאמינים. אסור להם לעסוק בישראל במיסיונריות ולכן לא יספרו כלום על הדת. לזמנהוף היתה אישה בהאית. הם ניסו להביא את שפת האספרנטו לארץ – כשפה אוניברסלית.

ארבעה מבנים לבהאים בחיפה, אין כניסה אליהם לאורחים.

1. ה"פרתנון" - הארכיון והסיפריה ובה הספר הקדוש "כתאב אל אקדס".

2. היכל הצדק העולמי: נבחרים 9 נציגים לכהונה של 5 שנים.

3. מבנה המועצה (מבנה מינהלי).

4. מוסד מחקרי.

כיום (שנת 2001) יש בעולם:

1,900,000,000 נוצרים

6,000,000 / 5 בהאים (ב-235 מדינות יש בהאים. בהודו בלבד יש 2.5 מיליון בהאים).

1,234,000,000 מוסלמים

15,000,000 יהודים

בישראל שוהים כ-1000 מתנדבים בהאים, רק מחו"ל. אין בישראל קהילה בהאית (אסור להם לעסוק בהפצת הדת בארץ). הריכוז הגדול ביותר שלהם בהודו.

הארגון

הבהאים הם אנשים עשירים: 1/9 מהרכוש האישי הופך לרכוש הבהאים. 19% מהרווח השנתי הולך לבהאים (שימו לב למספרים). הארגון מקבל כסף רק מהבהאים עצמם.

בניו-דלהי יש מרכז חדש מפואר בצורת פרח לוטוס. כל מרכזיהם מפוארים.

בהאי יכול לבחור מגיל 15 מה ירצה להיות (מקביל לבר-מצוה שלנו). בהאי יכול להתחתן עם מי שירצה, אין הגבלה לנישואין בתוך הקהילה.

ישראלי לא יכול להיות בהאי אלא אם יחיה בחו"ל (כנגד מיסיונריות).

מנהיגים: בכל ארץ יש 9 מנהיגים הנבחרים כל 5 שנים. המנהיגים העליונים גרים בישראל. הבכורה עוברת ביניהם מאחד לשני. הם גרים פה את 5 שנות כהונתם.

הגנים:

המטרה רוחנית. הגנים הם אמצעי בלבד, להשגת חויה רוחנית.
בגנים שלושה אלמנטים:

1. **מים:** המים כאילו זורמים לאורך כל הטרסות. למעשה – כל טרסה יחידה עצמאית והמים מוחזרים אליה. מערכת השקיה ממוחשבת בתוך האדמה, פרי פיתוח ישראלי. הצמחיה צורכת מעט מים בהיותה מותאמת לאיזור. המים עוברים בסירקולציה ולא מתבזבזים. ההשקיה נעשית בטפטפות או ידנית מוקדם בבוקר, או בערב, כדי לחסוך באידי. למים תפקיד של קולות פכפוך – להינתק מהסביבה וגם להיטהרות. שימו לב: לא לגעת במים, יש בהם כימיקלים!!

2. **צמחיה:** מסודרת ב – 3 טורים, על מנת להשתלב בסביבה. רק הטור האמצעי שתול ע"י אדם. בהתחלה עשו רק גינון של צמחי תרבות. אח"כ, כשראו שהגינות נהרס (חסרו מרכיבים אקולוגיים) החזירו את הצמחיה היס-תיכונית הטבעית משני צדי הצמחיה התרבותית. כך חזרו גם בעלי חיים של החורש שברחו עם תחילת הבניה.

3. **אור:** יש 2,000 נורות בגנים הדולקות רק 2 שעות כל ערב. (מ- 20 – 22 בקיץ ובחורף מוקדם יותר). הסיבות:

- א. חסכון: החשמל במנורות חסכוני מאוד: 7- ווט בכל מנורה.
- ב. סמליות: למצבו של הבאב כשישב בכלא וכתב את ספריו בחושך.

סמלים בגנים: כוכב בעל 9 צלעות

כוכב בעל 8 צלעות (כי פשוט יותר לעשותו)
אורך הגנים כ- 1 קילומטר. רוחב מירבי – 400 מטר.

האבן בגנים היא מקומית ועברה עיבוד באיטליה.

הגנים הם עדות לאמונה בשלימות. הם נבנו במשך יותר מ- 14 שנים. הגנים החדשים עלו 20 מיליון דולר.

כל יום עובדים בגנים כ – 100 גננים. מהם 70 ישראלים.

כיצד מכסחים את הדשאים במדרונות? בשיטת סנפלינג עם 3 גננים: אדם אחד תלוי עם המכסחת על חבל המוחזק ע"י איש מלמעלה ואיש מלמטה והם מכוונים אותו. במרכז הגן – סימטריה.

מתחת לגנים נמצאים כל המשרדים של הבהאים.

מדינת ישראל נתנה לבהאים לבחור "מתנה" והם בקשו לצורך הסימטריה להזיז את הכביש של המושבה הגרמנית שלרגלי הגנים ב- 1.87 מ', כך שניתן לראות קו ישר מהכיפה עד לבהאג'י שבעכו. ואמנם הכביש הוזז.

בהאי מאמין עולה במדרגות ולא יורד אותן. 1,700 מדרגות, סמליות לעליה רוחנית.

כיפת הזהב: המבנה המקורי מאבן גיר של הכרמל ועליו מבנה שייש וגרניט. (כל עלה זהב עלה אז \$1).

הקבר בכרמל קדוש יותר מהמקדש בעכו. כיום לא נותנים להכנס למקדש, פרט לשעה אחת ביום (9-10). בתוך כיפת הזהב יש רק שטיחים ו – 9 הפסוקים מהתפילה. הבהאים עושים מדיטציה. הברושים לפני הכיפה – כאן עמד בהא עולא וציווה על בנו לקבור את מייסדי הדת כאן. השבילים מרעפים שנגרסו.

זמנים: הכניסה לגן שסביב המקדש בשעות 9 – 12. ביום ד' 9 – 10. לא נדרש תיאום מראש. הכניסה חינם.

לגנים בשעות 9 – 17, בתיאום מראש, למסלול העליון (כל מסלול 9 טרסות) או למסלול

התחתון. המסלול בהדרכה שלהם, בחינם. במסלול העליון 700 מדרגות.

המסלול העליון מתחיל מרחוב יפה-נוף, טיילת לואי. (יש שירותים מסודרים) עד למקדש.

המסלול התחתון מתחיל ליד המקדש ויורד עד המושבה הגרמנית.

משך הסיור כ- 50 דקות והוא יוצא בבוקר (9 – 12) כל שעה, עם מדריך. בקבוצה עד 50 איש.

מ- 12 – 16 יוצא סיור כל חצי שעה.

אין סיורים בימי ד'.

הגן סגור לטיול ביום כיפור ובראש השנה, 21.3. כמו כן יש ימים נוספים שהגנים סגורים וצריך להתעניין מראש.